

Още по-явно на друго място е дадена стойността на физическия и на интелектуалния труд:

Да работим! Да работим, сяко
Съ миши, съ нерви, съ ръце, съ умъ;
Некъ се чуй у нас живо джао,
Веселий на работата шумъ.

Да работим! Тая славна дума
Нека еше катъ камбанен звъль,
Нека стрѣса камшата и друма,
Нека семе спивачъ тежкъ сынъ.

Обаче, все пакъ, Ив. Вазовъ, произтедливият поетъ, намира като върховен господар на съдбинитъ на този народъ — самия народъ, здравата селска маса, и ето съ какви възторжени думи се обръща къмъ вателъ, призовавъ да утвърди подвизитъ на този народъ:

Недѣй вас катъ тѣхенъ изразъ, сламенъ
Горѣлъ пълководецъ съ мечъ въ ржката
голь,
Ни бранивъ Марсъ, на пьедесталъ

Ни левъ ревецъ — на силата символъ,
Ни на триумфа гения надмени —
Богиня събѣла, що разиваа стѣсъ —
А другъ кузиръ за ништо поколеиъ:
Ивай отъ мраморъ българския селскъ.

Но, въпреки голѣмия оптимизъмъ, който явено си съзката сила лѣха отъ шугуванитъ по-горѣ мѣста изъ неговитъ съчинения, азъ намирамъ въ неоспорителна връзка съ тѣхъ и такива страници, които съизвѣдствуватъ за горнина покруса прѣзъ скафоносната незламностъ — работитъ въ родната страна да въпятъ споредъ идеала на поета. Една таква страница е стихотворението „Екътъ на Лакатишкитъ канаръ“. Азъ еше го шугувамъ цялото:

Отгиванитъ гранитъ бесѣда съ мене,
Едваликъ висуахъ, — въ единъ горнина часъ:
„Азъ самъ съмъ пакъ! Сѣ самъ! Скали катъ насъ

Сребрѣнъ вѣнецъ — даръ отъ македонската емиграция.

Кораностъ — да не чувствувамъ поне!
Скалата рече: — Не!

„Кога умрѣ — туй сърцѣе не имѣй!“
Тогѣвъ дано другъ пѣсникъ въздохневъ,
На нозъ вѣсъ снѣгъ, и по-чеситъ отъ менъ,
Триумфа на доброто да възлѣй!

СОФИЯ

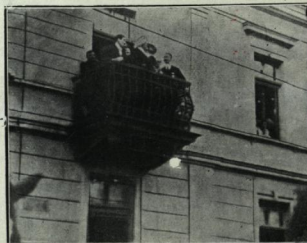
Сѣкъ свършването на тържеството въ Народния Театръ.

Въ пустиня съмъ! . . . Охъ, туй усомтение
До края ли ше ме дружи — всегда?
Скалата рече: — Да!

„Познахъ живота азъ. . . Дуна осярна
На грижи, скърбѣ, измаи въ вѣченъ
платъ.
Мечта подиръ мечта и бѣгажъ по бѣгажъ
Разсѣха се. . . О имѣ пакъ да зѣрна
На младостѣя си свѣтлигъ дене!
Скалата рече: — Не!

„Азъ висоти стигнахъ — и въ бурни
вълѣнахъ,
Азъ славата вкусихъ — и алъчѣя пихъ,
Отъ гиванитъ ѡкъбъ на завистѣя патихъ,
Изъ божъ горѣ, но съ рани али
вълѣнахъ —
Закобѣна мойта е била зѣпада!
Скалата рече: — Да!

„Азъ работихъ и сѣлъ, пѣхъ съ вѣра
жевака
Въвъ честь, въ добро, въвъ правда, но
съзрѣхъ
Море лѣвни, срама на тронъ видѣхъ,
О камъкъ, дай ми твоята мъртешка

СОФИЯ

г. Вазовъ заедно съ министъръ Омарчевски и членовеитъ отъ юбилейния комитетъ приематъ поздравленигъ на дефилиранигъ прѣдъ дома му граждани и ученици.

И края на неправди и вражда!
Гранитъ, мълчиги! Защо не кажешъ: Да?

Главната причина на всички наши бѣдствия, изтъквана по най-разнообразни начини въ неговитъ произведения, е не само липса на любовъ къмъ истинския трудъ, но въобще липса на любовъ:

О, стига данъ на Заото прѣлъ кузиръ!
Ний готвигъ бѣдене прожекто въ мрака:
Тогъ, който вѣтрѣ стѣе, бури сбора,
Тогъ, който рани дава — рани чака!
Свободо скажа! Ти изгъръ приятно
Навъ нашитъ гори, поли широчи,
Но любонича — слыне благодатно —
Не озари сърцата ни жестока.

Най-тежкото доказателство, че въ душата на българина нѣма любовъ, Иванъ Вазовъ намира съ право въ прѣсѣрѣженето, което той храни къмъ всичко свое, дори къмъ най-великото си дѣло — еника, който му дава основание да се събѣта за отлѣвѣтъ народъ. Съ гѣвѣа и скърбѣта на отца Паниса поетѣтъ говори така въ най-горното, може би, свое стихотворение:

О, да, Панисе: рѣвѣта ти бѣше права,
Въ она тѣмни дни — и днесъ е ти

Народѣтъ нашъ по трудъ, по честъ, по мечъ, по вѣсъкъ —
е малкъ —
По липса на любовъ къмъ своито, какъ
и жалкъ —
По рабски поклоны прѣлъ чуждого —

Съ туй незначитане на родния си езикъ!
Езикъ свещенъ, намъ стражъ и въ

Чудесно съвно да творби идеали,
Отъ твоята красота кога ше се омѣишъ?
Сърчовице си ти, но ти кому си драго?
Отъ всичкитъ бѣлаги най-скалоночно благо. . .
Най-малко те скажигъ, ний даже те не знаемъ,
И има ли народъ, кой себе си почита,

Прѣлъ Народния Театръ.

Светата родна рѣчь така да не зачита?
Панисе, ти бѣ — па и сега си правъ!
Скочи изъ гроба си, дѣ вълѣе, съ жалкъ
отворень!

Отъ нашия срамъ тогѣвъ, и съ гласъ
сърдитъ, гърмонень
Изай върѣхъ наши днесъ пророческой
си гѣвъ!

Но тѣмъ за това, защото ние напълно заслужаваме тия горчини укори и на отца Паниса, и на народния поетъ, тѣхната безавѣйна любовъ къмъ България е още по-скапа:

Обичамъ те и днесъ, кога забравя!
Задѣви сълзѣти и уроци али:
На жежи бѣси, дни крамоли
Да станешъ поприце се ти остави;
Когато въ твоята лѣчна сѣмена
Ужасни падатъ — за ужасна жѣтва,
Обезивена въ сичѣи знамена;
Кога си жедна да чуишъ болдръ зѣвъ,
О, майко бѣдна, майко безпокойна,
И повече отъ сѣга си достойна
За пѣтъ, за порицѣние и любовъ!